

DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

HOOFDSTUK 1: AFWEGING EN MAATREGELEN

1. Afweging van de nood aan maatregelen

Op basis van de resultaten van de uitgevoerde archeologische vooronderzoeken, wordt afgewogen welke maatregelen nodig zijn om de potentiële kenniswinst uit het archeologisch bodemarchief in het kader van de geplande werken op het plangebied aan de Guido Gezellelaan in Deinze veilig te stellen.

1.1. Volledigheid uitgevoerde vooronderzoek

Voorlopig kon enkel een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem, in de vorm van een bureauonderzoek, op het plangebied worden uitgevoerd. De resultaten van deze studie leverden echter onvoldoende informatie op om met zekerheid een uitspraak te doen over de af- of aanwezigheid van archeologisch erfgoed op het projectgebied. Andere fases van vooronderzoek konden om praktische redenen nog niet uitgevoerd worden (zie “Deel 1: Verslag van resultaten: 2.6. Afweging noodzaak en motivering verdere onderzoek”).

1.2. Impact van de geplande werken

De initiatiefnemer wenst het terrein van 956m² aan Guido Gezellelaan in Deinze te verkavelen, waarbij 3 woonhuizen langs de Ghesquierestraat over een totale oppervlakte van ongeveer 185m² met aangrenzende terrassen en tuinen en een meersgezinswoning langs de Guido Gezellelaan over een oppervlakte van ongeveer 500m² gepland zijn.

De zware impact van de geplande werken binnen het terrein en het met de bouwwerken gepaard gaande werfverkeer vormen een reële bedreiging tegenover het potentieel aanwezige bodemarchief over de het gehele projectgebied.

1.3. Algemeen onderzoeksdoel

Het doel van het archeologisch vooronderzoek is in de eerste plaats na te gaan of binnen het plangebied archeologische vindplaatsen aanwezig zijn. Indien dat het geval is moet de wetenschappelijke waarde van de vindplaats ingeschat worden, en bepaald worden of het behoud van de vindplaats door de geplande werken wordt bedreigd. Indien bovenstaande het geval is moet afgewogen worden of de wetenschappelijke waarde van de archeologische vindplaatsen voldoende groot is om maatregelen te rechtvaardigen die hetzij een situ behoud van de vindplaats garanderen, hetzij een opgraving van de vindplaats opleggen. Het bureauonderzoek kon deze doelen niet bereiken. Bijkomende fases van vooronderzoek zijn bijgevolg noodzakelijk.

1.4. Randvoorwaarden

De volgende fase van archeologisch vooronderzoek kunnen slechts worden uitgevoerd in uitgesteld traject wanneer de omgevingsvergunning effectief toegekend is.

2. Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

2.1. Administratieve gegevens

Locatie projectgebied: Deinze, Guido Gezellelaan 21-23

Bounding box (Lambert72): punt 1: min. X: 91176,30; max. Y: 186380,57

punt 2: max. X: 91227,04; min. Y: 186338,84

Kadaster: Deinze, Afdeling 1, Sectie B: 225C3

Oppervlakte projectgebied: 956m²

Kadasterkaart: Figuur 1

Figuur 30: Projectgebied op de kadasterkaart (© Geopunt)

2.2. Vraagstelling en onderzoeksdoelen in uitgesteld traject

De resultaten van het bureauonderzoek wijzen op een hoog archeologisch potentieel van het projectgebied, maar kunnen de aan- of afwezigheid van archeologische sites op het terrein niet met voldoende zekerheid vaststellen. Het doel van het uitgesteld onderzoek met ingreep in de bodem is om na te gaan of er archeologische sporen aanwezig zijn binnen het projectgebied. De onderzoeksvragen die na dit bureauonderzoek nog afdoende beantwoord moeten worden zijn:

- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites?
- Zo ja, wat is de verspreiding, de aard, datering en bewaringsgraad van de sites?
- Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site op lokaal, regionaal en op Vlaams niveau?
- Wat is de aard en waardering van het kennispotentieel?

2.3. Onderzoeksstrategie en -methode

Er is bijgevolg aanvullende informatie nodig, waarvoor bijkomende fases van archeologisch vooronderzoek noodzakelijk zijn. Om het projectgebied verder te evalueren wordt een vooronderzoek met ingreep in de bodem onder de vorm van een proefputtenonderzoek voorgesteld. Deze strategie is wetenschappelijk en economisch gezien de meest efficiënte methode om de vragen die na het bureauonderzoek resteren te kunnen beantwoorden. Voor de uitgebreide motivering van de te volgen strategie wordt verwezen naar "Deel 2: Verslag van resultaten: 2.2.6. Afweging noodzaak en motivering verder onderzoek"

2.3.1. Proefputten op sites met complexe verticale stratigrafie

2.3.1.1. MOTIVERING

Hoewel het plangebied een hoog archeologisch potentieel bevat kon met het bureauonderzoek niet vastgesteld worden of hier daadwerkelijk relevante archeologische resten aanwezig of bewaard zijn, en op welke diepte deze zich bevinden. Met de aanleg van proefputten wordt een deel van het terrein onderzocht op indicaties voor de aanwezigheid van archeologische relikten. Op basis hiervan moet het mogelijk zijn uitspraken te doen over het archeologisch

kennispotentieel van de totale bedreigde zone. Bovendien wordt bij dergelijk onderzoek ook informatie ingewonnen over de stratigrafische opbouw, eventuele ongekarteerde verstoringen in de bodem, en de spreiding, datering, bewaringsgraad en aard van eventuele archeologische sites op het plangebied. Deze informatie is nodig om — indien sprake is van archeologisch relevante relictten in het plangebied — enerzijds te bepalen of een archeologische opgraving van (een deel van) het plangebied noodzakelijk is of een *in situ* behoud tot de mogelijkheden behoort en anderzijds om een gepast programma van maatregelen op te stellen voor hetzij een archeologische opgraving, hetzij een *in situ* behoud. De methode biedt een groot potentieel aan kenniswinsten laat toe om met een klein team te werken. Hierdoor wordt met een draagbare financiële last een maximaal resultaat bekomen. Zowel op financieel als wetenschappelijk vlak is een proefputten onderzoek een logisch onderbouwde keuze. Vooronderzoek door middel van proefputten is bovendien een efficiënte methode om kleine terreinen te onderzoeken waar een complexe verticale stratigrafie wordt verwacht, zoals dat hier het geval is.

2.3.1.2. VRAAGSTELLING

Dergelijk onderzoek moet in de eerste plaats een antwoord geven op de onderzoeksvragen opgenomen in “Deel 2: Programma van maatregelen: 2.2. Vraagstelling en onderzoeksdoelen in uitgesteld traject”. Gezien de bijkomende informatie die door deze methode kan vergaard worden, worden de onderzoeksvragen uitgebreid met:

- Wat is de stratigrafische opbouw binnen het plangebied?
- Wat is de impact van bodemvormende factoren of processen op de bewaringstoestand van het bodemarchief?
- Zijn er in de proefputten relevante archeologische sporen of vondsten aanwezig?
Indien er relevante archeologische relictten aanwezig zijn:-
- Wat is de aard, bewaringstoestand, locatie (zowel horizontaal als in diepte), en spreiding van de sporen en/of vondsten?
- Wat is de datering van de sporen, en waarop is dit gebaseerd?
- Wat is het type vindplaats (bewoning, artisaan, funerair, religieus, ...)?
- Wat is de impact van de geplande werken op het aangetroffen archeologisch bodemarchief?
- Zijn er zones aanwezig die archeologisch waardevol zijn en waarvan een archeologische opgraving noodzakelijk is?
- Werde de volgens historisch kaartmateriaal aanwezige laatmiddeleeuwse gracht, wal en keermuur aangesneden?
- Is er mogelijkheid tot behoud *in situ* en zijn er eventuele maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen?
- Zijn er specifieke vragen of punten die aandacht moeten krijgen bij een vervolgonderzoek?
- Welk kennispotentieel heeft de archeologische site en hoe verhoudt dit zich ten opzichte van de bestaande archeologische en historische kennis van Deinze?

2.2.1.3. CRITERIA

Er zijn geen criteria die toelaten alsnog af te zien van de uitvoering van het proefputonderzoek in uitgesteld traject, tenzij de beoogde omgevingsvergunning niet verleend wordt. Indien tijdens het onderzoek zou blijken dat de stratigrafische opbouw binnen het projectgebied te diep is voor de aangelegde proefputten, mag de proefput uit veiligheidsoverwegingen en om stabiliteitsredenen van de omliggende gebouwen onderbroken worden. Indien de natuurlijke ondergrond niet bereikt wordt, wordt per proefput een boring tot in de natuurlijke ondergrondgeplaatst om de volledige stratigrafische opbouw van de proefput te registreren. Het proefputonderzoek kan pas worden afgerond wanneer de onderzoeksvragen uit “Deel 2: Programma van maatregelen: 2.2. Vraagstelling en onderzoeksdoelen en 2.3.1.2. Vraagstelling” beantwoord zijn. Dit betekent wanneer de aan- of afwezigheid van archeologische sporen is vastgesteld en er een programma van maatregelen kan worden opgesteld. Indien er relevante archeologische sporen aanwezig zijn, moet worden geverifieerd of deze dateerbaar zijn en of deze eventueel te linken zijn aan bepaalde activiteiten.

2.2.1.4. ONDERZOEKSTECHNIKEN

Een onderzoek met ingreep in de bodem is voorlopig praktisch onmogelijk (*zie supra*), waardoor dit vooronderzoek in uitgesteld traject moet uitgevoerd worden.

De proefputten dienen bij voorkeur afgegraven te worden met een graafmachine voorzien van rupsbanden en een tandeloze, maximaal 2m brede graafbak. Om de diepte van de archeologische

Figuur 31: Voorgestelde proefsleuf/proefput (© Geopunt)

vlakken te bepalen, wordt de kraan steeds begeleid door minstens één archeoloog en worden alle voorschriften uit de Code van Goede Praktijk gevolgd. Alle registraties moeten gebeuren conform de Code van Goede Praktijk. Het voorgestelde proefputtenplan omvat de aanleg van één lange proefput of sleuf over het terrein. In de proefput wordt de verticale stratigrafische sequentie steeds volledig onderzocht. Er wordt geleidelijk aan verdiept en op alle mogelijke relevante dieptes worden onderzoeksvlakken aangelegd en geregistreerd. De geplande proefput wordt aangelegd over de volledige lengte van het projectgebied en is vrij lang. Zo kan er, naast de studie van de verticale stratigrafie, ook een beter horizontaal ruimtelijk inzicht worden verworven van de vermoedelijk aanwezige walgrachtstructuur en eventueel andere aanwezige archeologische site(s) en eventuele relaties tussen de sporen en structuren. Idealiter wordt de proefput aangelegd tot het niveau van de moederbodem. Gezien de vermoedde stadsgracht vrij diep kan zijn, kan in functie van de veiligheid, de proefsleuf ter hoogte van de gracht getrapt worden aan gelegd. In die optiek wordt de proefput dan ook initieel aangelegd over een breedte van 4m, zodat de mogelijkheid tot het capteren van het exacte verloop van de walgracht en het mogelijke vertrappen bestaat. De proefsleuf/proefput wordt aangelegd over de volledige breedte van het projectgebied m.n. 46m. Indien de natuurlijke ondergrond echter nog niet bereikt wordt om redenen van instabiliteit en/of aanwezig grondwater, wordt een boring tot in de natuurlijke ondergrond geplaatst om de volledige stratigrafische opbouw van gracht in de proefput te registreren. Potentieel relevante sporen worden indien mogelijk gecoupeerd en onderzocht teneinde inzicht te krijgen in hun aard, datering en verhouding tot andere sporen. Indien het nodig wordt geacht kan de proefput, om het archeologisch potentieel beter in te schatten, plaatselijk nog (trapsgewijs) worden verbreed. Indien relevante contexten worden aangetroffen, wordt de inhoud met behulp van een metaaldetector gescand op metaalvondsten. Indien muurwerk van historische bebouwing wordt aangetroffen, zal de registratie ervan gebeuren conform de Code van Goede Praktijk (8.6.1.8 Specifieke sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren, 1° gebouwde archeologische structuren. Eventueel interessante lagen worden bemonsterd voor natuurwetenschappelijk onderzoek door het nemen van bulkstalen en/of pollenstalen.

2.2.1.5. VOORZIENE AFWIJINGEN TEN AANZIEN VAN DE CODE VAN GOEDE PRAKTIJK
Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Groede Praktijk.

